

Innspill til forvaltningsplan for Hardangervidda

Vi viser til samtale med Kjetil Heitmann og Synnøve Mæland og vil gjerne komme med noen foreløpige innspill til arbeidet med forvaltningsplan for Hardangervidda.

Naturvennlig friluftsliv

FRIFO er opptatt av at friluftslivbegrepet skal være ikke-motorisert. Alle former for motorisert virksomhet som snøskuterkjøring, terrengmotorsykling osv faller således utenfor friluftslivbegrepet. Videre så forutsetter vi at friluftslivet ikke er konkurranseorientert, jf idrett som nettopp er det.

I naturvennlig friluftsliv legger vi at friluftslivet skal være enkelt, dvs at det i all hovedsak er vi som må tilpasse oss terrenget, og ikke terrenget som må tilpasses oss mennesker. Eventuell tilrettelegging skal være enkel og ikke i konflikt med vesentlige naturintesser. Dette betyr blant annet at f eks tung merking og tett merking med permanente stolper slik vi finner i Sverige ikke er noe vi legger i begrepet naturvennlig friluftsliv.

Friluftslivaktivitetene er i hovedsak tradisjonsrike, men vi er åpne for nye former for ferdsel som er ikkemotoriserte, ikke-konkurranspreget og som ikke forstyrrer naturgrunnlaget vesentlig mer enn de tradisjonelle virksomhetene. Skiseiling er et eksempel på en slik aktivitet (enkelte former for skiseil er imidlertid gamle, jf Nansens bruk av skiseil på sleder).

Organisert teltleir

FRIFO er opptatt av at vi må ha definisjoner som ikke er unødvendig strenge og vil medføre søknadsskriving, ventetid og byråkratisering av vanlige normale friluftslivaktiviteter. Vi mener det er avgjørende at liten speidergruppe, skoleklasse, barnehage, turlag eller organisasjon kan få lov til å dra på tur uten å måtte gå gjennom omfattende søknadsprosedyrer.

Dersom vi får et byråkratisk system så tror vi dette vil føre til at friluftslivaktiviteten går ned og mange tuopplevelser vil gå tapt enten fordi gruppene blir nektet adgang eller fordi folk må søke og planlegge lang tid på forhånd eller ikke orker å søke. FRIFO tror at en byråkratisk søknadsprosedyre med uvisst resultat vil gjøre at området blir mindre brukt i friluftslivsammenheng. FRIFO går i mot en slik søknadsordning da vi ser på den som en uthuling av allemannsretten. FRIFO kan heller ikke se at det er nødvendig å innføre en slik ordning for å ivareta verneformålet. Uansett må ulempene med en slik ordning veies nøye opp mot ulempene for friluftslivet. Det er et overordnet mål at allemannsretten blir tatt vare på. Vi kan ikke se at organisert ferdsel utgjør noe vesentlig problem for verneformålet i dag, eller i uoverskuelig framtid.

Primært er vi skeptiske til at man i det hele tatt skal måtte søke om å få dra på teltleir. **Vi savner dokumentasjon for at organiserte teltleirer utgjør noe problem som må reguleres på Hardangervidda.** Så lenge omfanget ikke er dokumentert og eventuelle skadevirkninger ikke er kjent, så føler vi det er unødvendig å innføre restriksjoner på telting. Friluftsliv er en vesentlig del av verneformålet. Subsidiært så er vi opptatt av at vanlig aktivitet i mindre

grupper ikke trenger å gå gjennom slike søknadsprosedyrer. For å unngå byråkratisering av vanlige mindre turer med et lokallag eller en skoleklasse, så kan en passende grense på organisert teltleir kanskje være ca 35 personer. Et slikt tak på 35 personer dekke behovet for de fleste fot- og skiturer i regi av frivillige organisasjoner. Dette vil gjøre at vanlig aktivitet i mindre grupper faller utenom, samtidig som større leirer og arrangement (som det uansett er betydelig mer organisering og papirarbeid bak) vil måtte søke om tillatelse.

Ofte vil dialog være en langt bedre løsning for å begrense eventuell uheldig organisert ferdsel enn forbuds- og søknadsordninger. Friluftsforskningsorganisasjonene har også selv interesse av å minimalisere eventuell negativ miljøbelastning av egen virksomhet, jf for eksempel DNTs Agenda 21 program. Videre vil grunneiere også selv ha muligheter til å begrense visse former for organisert ferdsel (jf Friluftsloven sine bestemmelser) i store deler av Hardangervidda nasjonalpark.

Organisert ridning og hundekjøring

Ridning og hundekjøring er ikke-motoriserte tradisjonelle friluftsforskningsaktiviteter som vi i utgangspunktet er positive til og ønsker som en del av den totale friluftslivbruken på Hardangervidda. Også her ser vi det som viktig å få dokumentert omfanget av bruken og eventuelle skadevirkninger før spesielle restriksjoner innføres. Vi ser det som svært uheldig å innføre restriksjoner på grunnlag av generell synsing. En mulig løsning kan være å definere kommersiell virksomhet som søknadspliktig mens øvrige har søknadsfritak.

Idrettsarrangement

FRIFO har ikke noen offisiell politikk for hva som er definisjonen av et idrettsarrangement utover at det er konkurransepreget. Etter vårt syn er imidlertid friluftslivaktiviteter mer i tråd med verneformålet enn idrettsarrangement. Vi ønsker i alle fall ikke regler som legger større restriksjoner på friluftslivaktiviteter enn idrettsaktiviteter.

Annet

Verneforskriftene åpner for å at all slags ferdsel skal kunne forbys innenfor hele eller deler av året på avgrensede områder. FRIFO håper at forvaltningsmyndighetene i det lengste vil vente med å ty til dette virkemiddelet. FRIFO er åpen for en diskusjon i tilfeller der det er dokumentert store skadevirkninger eller der skadeeffekten er åpenbar. FRIFO vil peke på at verneinteressene og friluftslivet i stor grad har overlappende interesser, og at friluftsliv er et vesentlig formål med nasjonalparkene. **Det må foretas en balansert avveining mellom villreininteresser og friluftsliv-interesser og en omfattende høringsprosess før eventuelle ferdselsrestriksjoner blir innført.** Det er vesentlig at ulemper for friluftslivet må veies opp mot at fordelene for viltinteresser må være svært store før det blir aktuelt å sende ut noen forslag om ferdselsrestriksjoner på høring. Viltinteressene (villreininteressene) må akseptere at friluftsliv forøvrig er en tradisjonsrik og svært viktig del av aktivitetene på Hardangervidda. Villreinjegerne kan ikke regne med all aktivitet på Vidda skal innrettes med tanke på at uttaket av reinskjøtt skal være maksimalt. Friluftslivinteressene er interessert i å ta hensyn, men FRIFO kan ikke akseptere restriksjoner som innføres uten at skadeeffekten ved ferdsel er dokumentert og at skadeeffekten er vesentlig. Det er et paradoks at vanlige fotvandrere/skigåere ikke er den egentlig årsaken til at reinen har fluktreaksjoner for mennesker, mens det er disse som kan bli rammet av ferdselsrestriksjoner. Uten jakt ville reinen vært langt mindre sky for mennesker og tolerert oss i langt større grad. På tross av dette

paradokset har FRIFO selvsagt ikke noe i mot villreinjakt, da jakt er en viktig del av det generelle friluftslivet. Reinen er en svært viktig art på Vidda, men langt fra den mest truede eller sårbare arten jf. for eksempel fjellrev, jerv (i den grad den finnes), snøugle eller jaktfalk. Forvaltningen av biologisk mangfold på Hardangervidda bør derfor av faglige grunner ikke rette seg ensidig mot villrein, som tross alt er en meget tallrik art på Hardangervidda.

Vi ønsker i utgangspunktet ikke restriksjoner på friluftslivbruken av Hardangervidda. Eventuelle forslag om reguleringer må ha vesentlig og dokumentert/åpenbar nytteeffekt for naturen på Hardangervidda. Dersom nytteeffekten for viltinteressene bare er marginal vil se det som svært uheldig å innføre restriksjoner på friluftslivet.

Frihet er en vesentlig del av friluftslivet. Enhver form for meldeplikt og søknadsplikt er et onde for frihetsdelen av friluftslivet. Det er nettopp ønsket om å komme bort fra den moderne (og noe byråkratiske) hverdagen som er noe av drivkraften for å komme seg ut i naturen til forhold hvor hverdagen styres av rytmen til været og din egen kropp sitt samspill med omgivelsene. Søknadsskjemaer og det som der hører med vil forstyrre denne følelsen av enkelthet og samspill med naturen.

Med tanke på viktigheten av friluftsliv i samfunnsperspektiv (fysisk og psykiske helse, rekreasjon, som strategisk virkemiddel i miljøvernet) og for enkeltindividet (opplevelser, stillhet, vennskap, meditativ betydning, bevegelseglede, mestringsglede m.m.) bør forvaltningsplanen legge vekt på å stimulere friluftslivaktiviteter framfor å begrense disse. I områder med eventuelle konflikter vil vi oppfordre til å bruke informasjon og eventuelt enkle tilretteleggingstiltak som løypekvisting o.l. for å oppnå den ønskete effekten. Dette er positive tiltak som ofte kan ha like god effekt som forbud.

Hovedproblemet med tanke på friluftsliv er ikke slitasje eller villreinkonflikter, men å vinne flere venner til friluftslivet og norsk natur. Vi bør derfor få mer friluftsliv, ikke mindre friluftsliv også på Hardangervidda.

Med vennlig hilsen
Friluftslivets fellesorganisasjon, FRIFO

Harald Tronvik
gen. sekr

Sølve Sondbø
fagkonsulent